

Syntagmata Theologica Sive Principalis Theologiæ Tractatus

Continet triplicem Tractatum: Primus est de Conscientia. Secundus agit de Merito. Tertius de Reviviscentia meritorum.

Lourenço, Agostinho

Leodici Eburonum, 1692

Sectio IV. Proponuntur, & defenditur communior, & probabilior sententia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80151](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80151)

horrore, & displicentiâ malitiæ odii Dei, aut hæresis procedens, sicut posset procedere comitanter cum actu præcepto, aut cum non adesset præceptum; sed nunc talis omisio esset impetratoria apud Deum; ergo etiam nunc talis erit. Confirmatur, quia voluntas potest simul exerceri per duos actus positivos, alterum religionis impetratorium, & alterum intemperantiæ demeritorium; ergo etiam per duas omissiones liberas, alteram odii Dei impetratoriam, & alteram dilectionis præceptæ demeritoriam.

Colliges secundò, casu, quo omisio libera impeteretur ab actu meritorio alicujus virtutis, responderet omisio sui meritum distinctum à merito actus imperantis. Ita P. Ripal. cit. 67. juxta sua principia de merito actus externi imperati, de quo infra. Probat, quia omisio libera procedenti ex affectu necessario honesto, & non meritorio, suum responderet meritum, & præmium, ut ipse dicit; ergo etiam procedenti ex affectu meritorio, distinctum meritum, & præmium respondebit ab actu positivo.

Colliges tertio, finem interpretativum voluntatis purè omittentis esse illum, ex cujus cognitione, & affectu voluntas omittit: ita tamen, ut ille sit finis, qui proponitur ab intellectu, ad quem conducit omisio, si sit amicus: si autem sint duo, qui proponuntur, ad quos conducit omisio, ille sit finis, quo absente, voluntas non omitteret. Hæc sententia ita doctè, ingeniosè, & piè discussa à P. Ripal. (pium enim est credere, Deum, cum benignus, & misericors sit, nobis etiam remuneraturum has puras omissiones, licet in illis quasi nihil offeramus, cum ipse dixerit: *Quicumque potum dederit calicem aquæ frigide, non perdet mercedem suam*: Matt. 10. 42.) est satis probabilis, probabilior tamen contraria: Pro qua fit:

SECTIO IV.

Proponitur, & defenditur communior, & probabilior sententia.

COMMUNIOR, & probabilior sententia, quam sequimur, docet ad meritum de condigno necessarium esse actum positivum; consequenterque puram omissionem non esse de condigno meritoriam vitæ æternæ. Ita D. Thom. 1. 2. quest. 91. art. 5. ad 1. & 2. 2. quest. 79. art. 1. ad 2. Aristodorus. lib. 2. sum. tract. 29. cap. 2. quest. 1. ad 2. Durand. in 2. dist. 31. quest. 2. ad 2. Major. in 3. dist. 38. quest. 1. Zúmel. 1. 2. quest. 114. art. 3. d. 5. P. Soar. tomo 3. de Grat. lib. 12. cap. 2. num. 5. P. Vasq. 1. 2. d. 189. num. 123. P. Sal. 1. 2. tomo 2. tract. 13. d. 2. num. 140. P. Amicus tomo 3. d. 3. num. 31. P. Arriag. tomo 4. d. 53. sect. 2. P. Ruiz de Provident. d. 7. sect. 2. P. Compton. tomo 1. d. 126. sect. 7. num. 2. P. Rhodex tomo 1. d. 4. de Grat. q. 2. sect. 1. §. 1. & alii.

Probat, quia Meritum apud Deum, debet aliquo modo referri ad ejus gloriam, & honorem; siquidem Meritum in communi ratione meriti debet esse obsequium, aut commodum illius, apud quem meretur quis; sed pura omisio actus mali non refertur in obsequium, commodum, honorem, & laudem Dei; siquidem talem relationem, sive respectum non habet, neque intrinsecè, & ex se, cum ex se sit indifferens, ut bene, aut male ap-

Tomo 26

petatur; neque extrinsecè, sive ex relatione operantis, cum supponatur nullum dari actum positivum in operante; ergo &c.

Probat, quia operatio per solam puram omissionem est valde imperfecta ad tam magnum præmium, qualis est gloria, & gratia; ergo &c. Tertio, quia Meritum præmii supernaturalis, qualis est gratia, & gloria, debet esse actio honesta & supernaturalis, ad quam Deus specialiter, sive speciali auxilio concurrat; sed hoc non habet pura omisio; siquidem potest appeti propter bonum, & malum finem; haberi que absque speciali Dei concursu, & auxilio; ergo &c.

Probat, quia per meritum tendit homo in beatitudinem; sed per puram omissionem actus prohibiti non tendit in beatitudinem, sed ad summum ab illa non recedit; ergo ad meritum non sufficit pura omisio; ergo semper necessarius est aliquis actus positivus, in quo ipsum meritum fundetur. Quintò ex argumentis supra adductis contra præcedentem sententiam, ex quibus omnibus satis probata manet præsens hæc nostra.

Oppones 1. Ecclesiast. 31. laudatur vir, *Qui potuit transgredi, & non est transgressus, facere mala, & non fecit*; sed non transgredi, & non facere sunt omissiones; ergo hæc sunt laudabiles; consequenterque meritoria. Respondeo in eo loco laudari virum propter omissionem quidem, sed humano, & morali modo factam; hic autem modus regulariter non est modus operandi per puram omissionem, quæ ita difficilis est, ut à pluribus Doctoribus negetur, sed per omissionem, quam comitatur actus positivus voluntatis, in quo est tota ratio meriti.

Oppones 2. Dux sunt partes justitiæ, nempe declinare à malo, & facere bonum, prout supra diximus; sed meritum respondet justitiæ, sive virtuti; ergo hæc cum ipso merito datur, non solum in operatione boni per actum positivum, sed etiam in declinatione mali per puram omissionem negativam. Respondeo cum D. Thom. locis supra cit. declinare à malo, prout est pars justitiæ, sive virtutis non importare solam puram omissionem negativam, sed etiam actum positivum voluntatis, quo malum repudiatur, & in quo datur meritum.

Oppones 3. Homo per puram omissionem actus boni præcepti potest fieri dignus poenâ æternâ apud Deum; ergo etiam per puram omissionem actus mali prohibiti poterit fieri dignus apud Deum vitâ æternâ. Respondeo negando consequentiam; diversa ratio est, quia meritum, cum sit bonum, & hoc non nisi ex integra causa, debet acquiri per actum positivum: at verò demeritum, sive peccatum, cum sit malum, & malum sit ex quocumque defectu, satis est ad illud pura omisio boni præcepti; sicque plus requiritur ad meritum, cum sit bonum, quam ad demeritum, sive peccatum, cum sit malum.

Oppones 4. Omisio potest proponi voluntati sub uno tantum fine honesto, nempe *non furari est bonum, quia in se est honestum*; sed tunc voluntas omittendo furtum, movebitur ab illo tantum fine honesto, saltem interpretativè volito; siquidem tunc, saltem interpretativè, debet amari illa honestas ipsi omissioni intrinseca; ergo talis omisio erit laudabilis, & honesta in se; ac proinde meritoria. Respondeo primò cum aliquibus, omissionem furti semper esse eandem, idque sive cognoscatur ut utilis ad hunc finem bonum, sive ad malum; sicque nunquam ex se habere sufficientem honestatem ad rationem meriti, licet possit habere sufficientem malitiam ad rationem demeriti, sive

L I

sive

sive ad peccatum, ut diximus.

83. Non placent, quia dici potest, omissionem illam furti esse moraliter specie diversam sub hoc, aut sub alio sine interpretativè volito; siquidem eò ipsò, quod in uno casu proponitur omisso furti præcisè ut bona, quia in se honesta est, talis honestas censetur tunc interpretativè voluntaria: in altero autem eventu, quando scilicet proponitur omisso bona solum ob finem malum, solum illud malum censetur interpretativè voluntarium; hæc autem duæ volitiones, sive omissiones ita volitæ sunt moraliter specie diversæ; ergo una potest esse meritoria, non ita verò alia.

84. Respondeo igitur secundò cum *P. Arraga cit. n. 14.* dato antecedente, & negando consequentiam; nam in eo casu, quo omittens furtum non habeat alium finem extrinsecum talis omissionis interpretativè volitum, nisi intrinsecam illius honestatem, adhuc talis omisio non erit meritoria; siquidem non amatur à voluntate sub ratione formali honesta quæ tali, sed ad summum, ut objectum materiale, quod ad rationem meriti non sufficit; quando autem dicitur, voluntatem in omni suo actu debere habere aliquid objectum formale, aut expressè, aut interpretativè volitum, intelligitur de omni suo actu positivo, non autem de pura omissione.

85. E ratio est, quia ut voluntas non necessitetur ad amandum aliquod objectum, consequenterque ut possit omittere ejus amorem, satis est, quod in eo objecto non proponatur summa bonitas, ad se attrahens ipsam voluntatem, nam eò ipsò habet voluntas fundamentum ad omittendum amorem, licet non attendat ad aliquam bonitatem ipsius omissionis; ergo potest omisio furti in eo eventu esse libera, licet non ametur, nec quidem interpretativè, ejus honestas, sed ex eo præcisè, quod furtum in eo eventu non attrahat ad se quasi infinitè voluntatem; ac proindè talis omisio non erit ob suam intrinsecam honestatem interpretativè volita, tanquam propter objectum formale, sed ad summum materiale, sicque non erit meritoria.

86. Oppones 5. Licet omisio peccati sit possibilis naturaliter physicè, sæpè tamen est ita difficilis, ut moraliter sine speciali Dei auxilio homo non possit non peccare; ergo tunc omisio procedet à principio supernaturali; consequenterque erit meritoria juxta sententiam asserentem ad meritum requiri principium supernaturale. Respondeo in eo eventu non esse necessarium ullum auxilium ex parte principii influentis in omissionem, sed solum, ut cognitio hominem ab eo peccato retrahens sit fortior: cognitio autem, juxta veram sententiam, non efficit actionem diversam, cum non influat in eam efficienter, prout alibi diximus, sed solum illuminet voluntatem; quod maximè locum habet in omissione, quæ sive cognitio sit supernaturalis, sive non, solum habet pro motivo carentiam summæ bonitatis allicientis in objecto, quod amandum erat; sicque non habet, quod necessarium est ad meritum supernaturale, cum naturalis sit, tam in se, quam quoad principium, Plura alia argumenta poterant ex supradictis deduci, quia tamen eorum solutiones ex ibi dictis apparent, idè ab illis abstinemus.

87. Dubium tamen adhuc est: Utrum ad meritum de condigno sufficiat saltem conatus voluntatis ad volendum bonum absque actu positivo ipsius voluntatis? Advertendum est primò *Angeft. supr. cit. in Moral. cap. 10. §. antepenult.* apud *P. Soar. cit. tomo 3. de Grat. lib. 12. cap. 2. num. 3.* tria distinguerè

in usu libero voluntatis humanæ, nempe actum positivum ab ipsa voluntate elicitum; omissionem, sive carentiam ipsius actus, & medium aliquid inter utrumque, nempe conatum ipsius voluntatis ad volendum, aut nolendum, quem conatum asserbat, posse effectu carere, si Deus subtraheret concursum, aut daretur aliquid aliud impedimentum occurrens, quod ipsi voluntati resisteret.

Secundò, talem conatum (ut ipse affirmabat,) esse aliquid positivum medium inter actum, & ejus privationem, & in his omnibus tribus reperiri posse meritum de condigno. De pura omissione id probabat isdem fundamentis, de quibus supra: de actu positivo omnes Catholici id admittunt: de conatu autem sic probabat; quia voluntas potest conari ad actum, illum tamen non efficere ob aliquod impedimentum; ergo si talis conatus sit ad bene operandum, ipse solus, cum sit quid positivum sufficit ad meritum, eritque dignus præmio, licet re ipsa non detur operatio, cum per voluntatem non stet, quominus cum ipso conatu simul actum ponat illum eliciendo.

Nihilominus hæc illius sententia communiter ab omnibus rejicitur, ut videre est apud *P. Soar. cit. num. 5.* Primò quoad omissionem, ut patet ex hæcenis dictis. Secundò quoad ipsum conatum sic: quia vel actus, ad quem voluntas conatur, est externus, id est, alterius potentie à voluntate; vel internus ab ipsa voluntate eliciendus: si externus (idemque argumentum fieri potest, si voluntas dicitur conari ad actum internum à se elicitum, aut eliciendum, ut consideranti patebit,) & homo potest illum exequi, habebit effectum, si voluntas verè, & efficaciter conetur, & prout sic non erit sine actu, ad quem conatur: si illum non potest exequi, aut quia Deus non vult concurrere ad talem actum; aut quia potentia aliunde est impedita, tunc conatus est quoddam desiderium, sive affectus ad exequendum talem actum, si possit, eritque meritorius sine actu, quem habet pro objecto; siquidem tunc voluntas pro facto reputatur, nunquam tamen tale meritum datur absque actu positivo absolute, & simpliciter, quia conatus ille est aliquis actus ab ipsa voluntate elicitus, cum sit desiderium, & actualis illius affectus; ergo &c.

Hinc colliges, licet inter aliquem actum particularem, & determinatum, illiusque privationem cogitari possit conatus quasi quid medium inter utrumque; non posse tamen inter actum, & privationem actus absolute, & generatim sumptam, intelligi conatum medium; siquidem non potest fingi conatus medius, & distinctus ab actu primo, qui non sit actus elicitus ab ipsa voluntate, utpotè quæ per ipsum conatum actualiter movetur volendo, sive desiderando alium actum, sive externum, sive internum; talis autem motio actualis est aliquid positivum distinctum in ipsa, & ab ipsa voluntate in actu primo, & ei additum, sicque aliquis actus ab illa elicitus, & meritorius, quia positivus.

SECTIO V.

Explicatur secunda conditio ex parte operis ad Meritum requisita.

DIFFICULTAS 2. Utrum ad Meritum de condigno requiratur necessariò, quod actus sit liber: & quæ necessitate? Hæc quæstio excitari potest secundum legem ordinariam rerum naturis consentaneam: aut